

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Karolína Janáková

Občanské průkazy – vybrané problémové aspekty

Bakalářská práce

Olomouc 2022

Prohlášení o původnosti práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Občanské průkazy – vybrané problémové aspekty vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 79 695 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 28. března 2022

Karolína Janáková

Poděkování

Tímto bych chtěla moc poděkovat Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D., za pomoc, rady a odborné vedení mé bakalářské práce. Poděkování patří i mé rodině a přátelům, kteří mě v průběhu psaní podporovali.

Obsah

Úvod	5
1 Základní informace o občanských průkazech	7
1.1 Právní úprava	7
1.2 Definice občanského průkazu	8
1.3 Právo a povinnost mít občanský průkaz	10
1.4 Údaje zapisované do občanského průkazu	11
2 Vydání občanského průkazu	14
2.1 Procesní režim vydání občanského průkazu a judikatura	14
2.2 Osoby oprávněné podat žádost, lhůty a judikatura	16
2.3 Správní orgány a poplatky	20
2.4 Podání žádosti	23
2.5 Převzetí občanského průkazu.....	25
3 Přestupky	28
3.1 Obecné informace	28
3.2 Vybrané přestupky	29
3.3 Vybrané přestupky v praxi.....	31
Závěr	34
Zdroje	36

Úvod

V této bakalářské práci na téma Občanské průkazy – vybrané problémové aspekty uvedu základní informace o občanských průkazech, přiblížím problematiku vydávání občanských průkazů, kdy se zaměřím i na konkrétní případy z judikatury, jež pomohou k interpretaci právních norem a jejich fungování v praxi. Objasním, které přestupky jsou s vydáváním občanských průkazů spjaty, a v této spojitosti ukážu na menším výzkumu realitu z praxe tří obecních úřadů s rozšířenou působností. *Cílem mé práce je tedy přiblížit problematiku vydání občanských průkazů v souvislosti s novou právní úpravou, a to včetně přestupků.* Mezi dílčí cíle patří zejména zjistit, která osoba je oprávněna požádat o občanský průkaz; vyzkoumat, jakým správním aktem se občanské průkazy vydávají; vymezit přestupky spojené s vydáním občanských průkazů, kdy uvedu řešení z praxe, kterým odhalím, jak často k těmto přestupkům dochází, a objevím i několik dat týkajících se ukládaných pokut. Toto téma jsem si vybrala, protože mi je již od střední školy blízké a s ohledem na novou právní úpravu je pro mne o to víc zajímavé.

V bakalářské práci se budu věnovat pouze území České republiky či pověřených zastupitelských úřadů. Časově bude má práce rozebírat úsek od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2021, protože během minulého roku došlo na úseku občanských průkazů ke změně zákona a také jsem si vymezila tento časový úsek k výzkumu, jenž bude součástí poslední kapitoly. Co se týká dosavadního zpracování tématu, budu v práci vycházet především ze dvou zákonů o občanských průkazech, které byly v roce 2021 účinné, jelikož během roku došlo k přijetí nového zákona. Hlavními zdroji tak bude zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění zákona č. 424/2010 Sb. (dále jen „SZoOP“ nebo „starší zákon o občanských průkazech“), a zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NZoOP“ nebo „nový zákon o občanských průkazech“). U staršího zákona budu vycházet i z komentářů k němu vydaných. U novějšího zákona ještě není podobná literatura zpracována, proto zde budu čerpat především z důvodové zprávy. Dále využiji i zákony jako např. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“ nebo „SŘ“) nebo zákon č. 250/2017 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“ nebo „PZ“). K tématu existuje dostatečné množství judikatury soudů, které využiji k praktické ukázce či analýze jednotlivých právních norem.

Občanským průkazům se literatura jako taková příliš nevěnuje, obzvláště ne nové právní úpravě. Odborných článků je také minimum. Toto téma je častěji zmíněné v rámci jiného, např. souvisejícího s problematikou matrik, s evidencí obyvatel nebo se změnou jména a příjmení. Z

tohoto důvodu bude obtížnější tento typ zdrojů najít. V poslední části práce budu také vycházet z žádosti o informace na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“ nebo „ZoSPKI“), kdy budu žádat obecní úřady obce s rozšířenou působností o záznamy o přestupcích, které evidovaly. Na základě těchto informací budu zpracovávat menší výzkum ohledně přestupků, jejich četnosti a způsobu řešení.

V práci budu užívat právní metodologii. Práci budu zpracovávat jako případovou studii, protože se budu zabývat konkrétním právním institutem, tedy konkrétním „případem“. V první kapitole budu používat deskripci, a to pro základní charakteristiku problematiky. Dále budu práci zpracovávat jako výklad pro interpretaci právních norem a také pro analýzu judikatury. V poslední kapitole využiji kromě výše zmíněného i menší kvantitativní výzkum. Při psaní bakalářské práce budu vycházet z aktuální právní úpravy České republiky, jež je platná a účinná k 1. únoru 2022.

Bakalářskou práci budu mít členěnou do tří kapitol, které budou dále členěny do podkapitol. První kapitola bude úvodem do tématu a přiblíží základní informace o právní úpravě, definici občanského průkazu, právo a povinnost mít občanský průkaz a údaje obsažené v průkazu. V druhé kapitole se již budu důkladněji věnovat vydání občanského průkazu. Odhalím, jakým správním aktem se průkazy vydávají, kdo je oprávněn požádat o občanský průkaz a v jaké lhůtě, k těmto tématům rozeberu i dva judikáty. Poté se budu zabývat otázkou, které správní orgány vykonávají svoji působnost na úseku občanských průkazů a jaké poplatky jsou s vydáním spojené. V posledních dvou podkapitolách projdu celým procesem podání žádosti až po převzetí občanského průkazu. V třetí kapitole ve zkratce definuji přestupky obecně, následně přiřadím, které přestupky se vážou k vydání občanského průkazu, a závěrem uvedu výsledek mého průzkumu o četnosti páchaných přestupků a pokut za ně ukládaných.

1 Základní informace o občanských průkazech

1.1 Právní úprava

Problematiku občanských průkazů řadíme do správního práva – zvláštní části, která je součástí tzv. vnitřní správy, jež je odvětvím veřejné správy. Jedná se tedy o oblast, která spadá do veřejného práva. Občanské průkazy nejsou ukotveny na ústavní úrovni, ale až na úrovni zákonné, kdy primárním zákonem je zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech. Jedná se o nový zákon, který nabyl účinnosti 2. srpna roku 2021. Před tímto zákonem občanské průkazy upravoval zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění zákona č. 424/2010 Sb., ten však prošel v minulosti již mnoha novelizacemi, a když bylo třeba řady významných změn, raději jej v minulém roce nahradil zcela nový zákon.

NZoOP obsahuje např. tyto změny: Zavedení biometrických údajů podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 ze dne 20. června 2019, tato změna má sloužit především k vyššímu zabezpečení průkazu, aby nedocházelo k záměně identity, jestliže na občanský průkaz vystupuje jiná osoba než ta, které je vydán.¹ Zrušení vydávání občanských průkazů bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti 1 měsíc, vydávaných v souvislosti s výkonem volebního práva. Změnu doby platnosti občanských průkazů, které jsou vydávány občanům mladším 15 let či změnu doby platnosti dočasných občanských průkazů.² NZoOP se člení do sedmi částí, přičemž část 2. a 4. se dále dělí do hlav. Tento zákon pokrývá takřka celou problematiku občanských průkazů – od samotné definice občanského průkazu přes ustanovení týkající se dočasného občanského průkazu (tím se však ve své práci zabývat nebudu) až po evidenci a přestupky. Některé náležitosti týkající se občanských průkazů jsou dále stanoveny či konkretizovány ve vyhlášce.

K občanským průkazům se dozajista váže správní řád. Správní řád je klíčovým zákonem napříč celým správním právem, protože upravuje základní procesní postupy správního řízení před správním orgánem. K vydávání občanských průkazů a poplatků s tím spojených se váže zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správních poplatcích“ nebo „ZSP“). S přestupky na úseku občanských průkazů se pojí zákon o přestupcích, ten stanovuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.³

1 HÁJKOVÁ, Pavlína. Občanské průkazy v novém: úřady od srpna vydávají průkazy s biometrickými údaji. *Veřejná správa*, 2021, č. 9, str. 30.

2 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., obecná část, str. 40–41.

3 § 1 PZ

S občanskými průkazy se setkáme i v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PČR“). Zákon o PČR uvádí právo policie na poskytnutí informací z evidence občanských průkazů nebo právo získávat a dále zpracovávat digitální fotografie uvedené v informačním systému evidence občanských průkazů.⁴ Konečně na podzákoné úrovni se občanskými průkazy zabývá vyhláška Ministerstva vnitra č. 281/2021 Sb., k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (dále „prováděcí vyhláška“). Jak vyplývá z názvu, jedná se o prováděcí právní předpis. Vyhláška obsahuje např. vzory občanských průkazů, informace o nosičích dat, jimiž se opatří občanský průkaz, nebo vzor formuláře pro podání žádosti o vydání občanského průkazu.

1.2 Definice občanského průkazu

Občanský průkaz je veřejná listina, kterou osoba, jíž je občanský průkaz vydán (dále jen „držitel občanského průkazu“), prokazuje svou totožnost a skutečnosti v ní uvedené.⁵ Podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“ nebo „OZ“), je veřejnou listinou ta listina, která je vydána orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci, nebo listina, kterou za veřejnou prohlásí zákon; to neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla.⁶ OZ tak rozlišuje dvě kategorie veřejných listin – ty, které jsou vydány orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomocí, a ty, za které to prohlásí zákon. Občanský průkaz je za veřejnou listinu výslovně prohlášen ze zákona. Již zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech, zakotvoval, že občanský průkaz je veřejnou listinou.

Jelikož je občanský průkaz veřejnou listinou, platí u něj tzv. presumpce správnosti veřejné listiny nebo také domněnka pravosti veřejné listiny a správnosti jejího obsahu.⁷ To vyplývá hned z několika ustanovení: § 53 odst. 3 správního řádu, § 568 odst. 1 občanského zákoníku a § 134 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Právní domněnka vážící se k veřejné listině spočívá v tom, že co je v této listině uvedeno, je považováno za pravdivé, není-li prokázán opak. Občanský průkaz je osobním dokladem či

4 § 66 odst. 2 a § 66a odst. 1 písm. a), zákon o PČR.

5 § 2 odst. 1 NZoOP.

6 § 567 OZ.

7 KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník – Komentář s judikaturou. Svazek V – Právní skutečnosti (§ 545–654)*. [online databáze]. Ostrava: CODEXIS publishing, 2018 [cit. 18. února 2022]. Dostupné z: <https://www.codexdata.cz/literatura/obcansky-zakonik---komentar-s-judikaturou---svazek-v---LT104617>.

průkazem totožnosti, slouží tedy k dokázání věku či státního občanství, ale především k prokázání totožnosti držitele občanského průkazu.⁸

Přese všechny právní úpravy platné od roku 1919 na území dnešní České republiky, a to na zákonné i podzákonné úrovni, slouží občanské průkazy především právě k prokázání totožnosti. Občanské průkazy jsou tedy s prokázáním totožnosti spjaty již přes sto let. Od roku 1920 se na základě císařského nařízení č. 31/1857 ř. z. vládním nařízením č. 481/1919 Sb. z. a n., o všeobecných občanských legitimacích, vydávaly zvláštní úřední průkazy totožnosti. Zvláštní průkazy totožnosti či tzv. občanské legitimace mohli mít všichni občané Československa, kteří si o vydání požádali.⁹ Do té doby se osoby prokazovaly veřejnými listinami, u nichž se předpokládalo, že je má ve vlastnictví pouze osoba, které náleží. Osoby mohly prokazovat svou totožnost také listinami obsahujícími jejich popis či fotografii.¹⁰

Prokázáním totožnosti se dle důvodové zprávy rozumí provedení identifikace a autentizace. Jedná se o potvrzení identity člověka, a to porovnáním jeho nezaměnitelných charakteristik, jež jsou uvedeny v občanském průkazu, s následným určením shodnosti.¹¹ SZoOP stanovoval, že skutečnosti zapsané v občanském průkazu není občan povinen prokazovat jiným způsobem, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis.¹² Toto či podobné ustanovení v novém zákoně o občanských průkazech nenalezneme, ale předpokládám, že když platí stále povinnost mít občanský průkaz a prozatím neexistuje žádný náhradní osobní doklad, který by zastal funkci občanského průkazu, tak v případě nutnosti prokázání skutečností v občanském průkazu obsažených např. v některém z důvodů uvedených v § 63 odst. 2 zákona o PČR i nadále postačí pouze tento průkaz.

Občanský průkaz je ještě dle NZoOP prostředkem umožňujícím uložení nebo užití dat potřebných pro elektronickou identifikaci a autentizaci držitele občanského průkazu nebo pro jiné elektronické úkony (dále jen „data pro elektronické využití občanského průkazu“).¹³ Jiným elektronickým úkonem je především elektronický podpis, ke kterému je třeba si na občanském průkazu uložit kvalifikovaný certifikát s kódem pro podepisování, osobním přístupovým kódem a osobním kódem pro odblokování. Na občanský průkaz lze ještě uložit autentizační

8 GRONWALD TOVÁ WAGNEROVÁ, Petra; MORÁVKOVÁ, Jitka. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009, str. 284.

9 SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, str. 49.

10 KALOUSEK, Vratislav. Legitimace občanské. In: *Slovník veřejného práva československého*. Svazek II. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, str. 471.

11 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 59.

12 § 3 odst. 10 SZoOP.

13 § 2 odst. 2 NZoOP.

certifikát s jemu odpovídajícími kryptografickými klíči, osobním přístupovým kódem a osobním kódem pro odblokování.¹⁴ Prostřednictvím autentizačního certifikátu se může držitel dálkově přihlašovat k informačním systémům nebo elektronické aplikaci veřejné správy. Právní úprava dat pro elektronické využití občanského průkazu je předmětem prováděcí vyhlášky, protože se to vzhledem k rychlému IT vývoji zdá praktičtější a efektivnější – změna prováděcího právního předpisu je rychlejší než novelizace zákona.¹⁵

1.3 Právo a povinnost mít občanský průkaz

Povinnost mít občanský průkaz má ze zákona každý státní občan České republiky, který dosáhl věku 15 let a má trvalý pobyt na území České republiky. Tato povinnost se však nevztahuje na osoby, které jsou omezeny ve svéprávnosti.¹⁶ U osob, které jsou omezeny ve svéprávnosti, se hovoří o principu dobrovolnosti – mohou, ale nemusí mít občanský průkaz. Podle § 56 odst. 1 OZ může svéprávnost člověka omezit jen soud. Z paragrafu vyplývá, že nejde jen o to, aby osoba měla státní občanství, které lze získat dle § 3 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním občanství ČR“), např. narozením, osvojením nebo udělením. Je zde stanovena i druhá podmínka, kterou je trvalý pobyt na území České republiky.

Dle ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“), se trvalým pobytem rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel ve formě referenční vazby na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Přičemž může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je označen číslem popisným či evidenčním, popř. orientačním a který je zároveň určen k bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci. V případech stanovených v zákoně o evidenci obyvatel může být místem trvalého pobytu i sídlo ohlašovny nebo zvláštní matriky.

Povinnost mít občanský průkaz občan naplní tím, že podá žádost o vydání občanského průkazu a následně si jej převezme; povinnost není splněna pouze tím, že podá žádost, ale musí mít průkaz ve faktickém držení.¹⁷ Nejde o to, aby držitel občanského průkazu měl průkaz

14 § 5 odst. 1 písm. a) a b) prováděcí vyhlášky.

15 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 60.

16 § 3 odst. 1 a 2 NZoOP.

17 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 60.

neustále u sebe, jen jím musí disponovat. NZoOP s touto povinností spojuje lhůtu, ve které si musí občan podat žádost o vydání prvního či nového občanského průkazu, jedná se např. o 30 dní ode dne, kdy dosáhl věku 15 let, nebo 15 dní ode dne, kdy došlo k uplynutí platnosti jeho dosavadního občanského průkazu.¹⁸ Povinné osoby se nepodáním žádosti ve stanovené lhůtě či nepřevzetím občanského průkazu dopustí přestupku.¹⁹

Právo na občanský průkaz mají podle § 4 NZoOP i občané mladší 15 let, přičemž tento průkaz může nejen u dětí nahradit cestovní doklad k vycestování do zemí schengenského prostoru, Evropské unie a dalších vybraných zemí, které jsou uvedeny ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 288/2016 Sb., o zveřejnění seznamu států, do nichž lze překročit vnější hranici s občanským průkazem. O občanský průkaz si mohou zažádat i osoby, které jsou omezeny ve svéprávnosti, či jejich opatrovníci, jak jsem uváděla výše. Poslední kategorií osob, které mají toto právo, jsou občané České republiky, kteří nemají místo trvalého pobytu na území České republiky, ale někde v zahraničí. S držením občanského průkazu se pojí práva a povinnosti, které jsou vymezeny v ustanovení v § 37 NZoOP, a případné přestupky dle § 65 NZoOP.

1.4 Údaje zapisované do občanského průkazu

Údaje zapisované do občanského průkazu se dělí na dvě skupiny. První skupinou jsou údaje povinné, které můžeme ze zákona rozdělit do dalších čtyř podkategorií. V první podkategorii jsou údaje o držiteli občanského průkazu, v nichž kromě jména, popřípadě jmen, příjmení, pohlaví, státního občanství, data narození a dalších dle § 5 odst. 1 písm. a) NZoOP nově nalezneme i biometrické údaje, tj. zobrazení obličeje a otisky prstů rukou. Při zápisu se vybrané údaje zapisují v podobě, v níž jsou vedeny v základním registru podle § 18 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o registrech“).²⁰ Druhou podkategorii je úřední záznam obsahující nezkrácenou podobu jména nebo složeného příjmení držitele, jestliže jsou v občanském průkazu uvedeny ve zkrácené podobě.²¹ Třetí podkategorie obsahuje údaje o občanském průkazu, jde např. o číslo, kód dokladu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 či datum vydání a

18 § 11 písm. a) a b) NZoOP.

19 § 65 odst. 2 NZoOP.

20 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 61.

21 § 5 odst. 1 písm. b) NZoOP.

skončení platnosti.²² Poslední, čtvrtou podkategorií jsou údaje umožňující kontrolu údajů uvedených ve strojově čitelné podobě.²³

V druhé skupině údajů zapisovaných do občanského průkazu nalezneme údaje, které se zapisují na žádost žadatele o vydání občanského průkazu, jsou tedy zapisovány dobrovolně, jde zde opět o tzv. princip dobrovolnosti. Těmito údaji jsou dle § 5 odst. 2 NZoOP rodinný stav, tj. „svobodný“, „svobodná“, „ženatý“, „vdaná“, „zaniklé manželství“ atd., nebo údaj o registrovaném partnerství – „partnerství“ či „zaniklé partnerství“.²⁴ Proti předchozí právní úpravě je změna v tom, že tyto údaje jsou zapisovány na žádost, dříve se na požádání údaje o rodinném stavu či registrovaném partnerství nezapisovaly.²⁵ Změnou jsou také údaje o akademickém titulu nebo vědecké hodnosti držitele občanského průkazu (dále jen „titul“ a „hodnost“). Starší zákon o občanských průkazech umožňoval na žádost zapsání titulů či hodností. Nový zákon o občanských průkazech toto již neumožňuje, protože podle důvodové zprávy k NZoOP je smyslem této změny to, aby se v občanských průkazech uváděly pouze ty údaje, na základě nichž je možné držitele občanského průkazu ztotožnit. Navíc zapisování hodností a titulů bylo komplikované, protože při získání daného vzdělání na zahraniční vysoké škole se jenom některé tituly a hodnosti uznávaly automaticky dle bilaterálních dohod o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a akademických titulech se zemí, v níž je zahraniční vysoká škola, která vydala doklad o vzdělání, zřízena a uznána. Seznam těchto bilaterálních dohod vede ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a zveřejňuje na svých webových stránkách. U některých titulů a hodností však bylo nutné projít procesem uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání, přičemž některé tituly se následně neuznávaly, jelikož nebyly rovnocenné s tituly získanými v České republice. Touto změnou se tak celá agenda občanských průkazů zjednodušila.²⁶

Podle § 5 odst. 3 a 4 se v občanském průkazu ukládají data pro elektronické využití občanského průkazu. Data se do občanského průkazu ukládají ze zákona, kdy podle § 4 prováděcí vyhlášky jde o tzv. státní data, nebo na základě žádosti držitele občanského průkazu, zde pak § 5 prováděcí vyhlášky hovoří o ostatních datech. Jak lze z předchozí věty dedukovat, prováděcí vyhláška stanovuje, která data se ukládají do občanského průkazu. Mohou to být i data, která se v občanském průkazu neuvádějí (v člověkem bezprostředně čitelné nebo vnímatelné podobě). Důvodová zpráva uvádí, že se jedná především o bezpečnostní osobní kód.

22 § 5 odst. 1 písm. c) NZoOP.

23 § 5 odst. 1 písm. d) NZoOP.

24 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 62.

25 § 3 odst. 4 SZoOP.

26 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 63.

Ten se podle SZoOP zadával povinně při převzetí občanského průkazu, nový zákon o občanských průkazech se k bezpečnostnímu kódu staví tak, že si jej držitel může zvolit, jde zase o princip dobrovolnosti.²⁷

V občanském průkazu se nachází strojově čitelná zóna, 2D kód, kontaktní elektronický čip a nosič dat, na němž jsou uvedeny biometrické údaje.²⁸ NZoOP v § 7 uvádí, že u osob mladších 12 let a u osob, u nichž není fyzicky možné pořídit otisky prstů rukou, se v nosiči dat biometrických údajů zapíše, že tento biometrický údaj v průkazu není uveden. Zobrazení obličeje se provede standardně. Na kontaktní elektronický čip se ukládá identifikační certifikát, identifikační osobní kód, deblokační osobní kód, číslo průkazu a kvalifikovaný a autentizační certifikát (viz podkapitola 1.2 Definice občanského průkazu).²⁹ Výčet údajů uvedených ve strojově čitelné zóně je předmětem § 7 prováděcí vyhlášky a § 8 prováděcí vyhlášky pak říká, že 2D kód obsahuje číslo občanského průkazu.

27 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 63–64.

28 § 6 prováděcí vyhlášky.

29 § 9 prováděcí vyhlášky.

2 Vydání občanského průkazu

2.1 Procesní režim vydání občanského průkazu a judikatura

Vydání občanského průkazu je správním procesem. Tím, v jakém procesním režimu se vydávají občanské průkazy, se zabýval poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu. Ze Závěru č. 108 vyplývá, že nejde o klasické správní řízení ve smyslu části druhé a třetí správního řádu. Podle § 9 SŘ je totiž správní řízení postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Vydání občanského průkazu není rozhodnutím nebo dokladem, kterým by se zakládala, měnila či rušila práva nebo povinnosti, a už vůbec není jeho účelem prohlásit, že by osoba v určité věci práva anebo povinnosti měla či neměla.

Nejedná se o správní řízení ve smyslu § 9 SŘ ani v případech, kdy o vydání občanského průkazu žádá občan mladší 15 let prostřednictvím svého zákonného zástupce, občan, který nemá místo trvalého pobytu na území České republiky, či občan, který byl omezen ve svéprávnosti, ať již požádá o vydání sám, nebo prostřednictvím opatrovníka. Ačkoliv by se mohlo zdát, že se jedná o řízení o právu mít občanský průkaz, podle názoru poradního sboru ministra vnitra je vydání občanského průkazu vydáním dokladu, jímž se prokazuje existence právního vztahu. Tímto právním vztahem je např. vztah k České republice – státní občanství. Avšak nejde o rozhodnutí, které by existenci právního vztahu konstitovalo nebo deklarovalo. Závěr poradního sboru je tedy ohledně procesního režimu jednotný bez ohledu na to, jestli osoby mají právo či povinnost disponovat občanským průkazem. Proces vydávání občanských průkazů se z těchto důvodů řídí částí čtvrtou správního řádu – vyjádření, osvědčení a sdělení.

Závěr č. 108 poradního sboru ministra vnitra podporuje také judikatura. Rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále také jako „NSS“) ze dne 18. 2. 2016, č. j.: 4 As 291/2015-296, řeší případ, ve kterém se žalobce žalobou podanou 27. 6. 2014 ke Krajskému soudu v Ostravě domáhal ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu. Žalovaný usiloval o to, aby krajský soud uložil žalovanému (Magistrát města Ostravy) umožnit mu podání řádné žádosti o vydání občanského průkazu s řádným údajem rodného čísla ve tvaru „B“, které bylo žalobci zákonně přiděleno.

Spor spočíval v tom, že žalobce byl žalovaným prostřednictvím dopisu ze dne 31. 12. 2013 informován, že jeho stávající občanský průkaz pozbyl platnosti dne 10. 9. 2013. Tento průkaz si mimochodem nikdy nepřevzal. Žalovaný dále žalobci sdělil, že je povinen si zažádat o vystavení nového občanského průkazu, jinak se dopouští přestupku. Žalobce se dne 29. 4. 2014

dostavil k žalovanému, aby podal žádost o vydání nového občanského průkazu, a vzhledem k tomu, že nevlastnil žádné osobní doklady, nebyla jeho totožnost ověřena. Pracovník žalovaného tak vycházel pouze z údajů vedených v Informačním systému evidence osob. Při kontrole vytisknuté žádosti žalobce nesouhlasil s podobou svého rodného čísla „A“, která byla uvedena na žádosti, takže toto číslo ručně opravil na rodné číslo „B“. Následně byl upozorněn na to, že není oprávněn v žádosti měnit údaje, a proto byl celý proces ukončen a žádost byla stornována. O incidentu byl následně sepsán protokol. Žalobce byl 12. 5. 2014 přípisem obeznámen, že proces podání žádosti je ukončen podpisem zpracované žádosti občanem, který potvrdí její správnost a úplnost. Jelikož žalobce nepodepsal onu žádost, nepovažuje žalovaný tuto žádost za podanou.

S tímto sdělením žalobce nesouhlasil, tvrdil, že pokud měl žalovaný údaj o rodném čísle „A“ podle Informačního systému evidence osob, kde je chybně uvedeno, tak jej měl vyzvat, aby sporný údaj doložil. Dále uvedl, že vypracovaná žádost obsahovala chybný údaj a z tohoto důvodu nemohl vytištěnou žádost svým podpisem stvrdit. Z výše uvedeného se žalobce domníval, že mu bylo žalovaným znemožněno podat žádost o vydání občanského průkazu. Žalovaný k tomu uvedl, že nevyžadoval prokázání totožnosti, protože využil zákonné alternativy – za kterou považuje zcela spolehlivě skutečnost, že osoba je magistrátu osobně známa z úřední činnosti, z proběhlých správních řízení, a hlavně je žalovanému známo, že žalobce nevlastní žádný doklad totožnosti. Pak žalovaný vysvětlil, že při zpracování oné žádosti zjistil rozpor v rodném čísle žalobce uvedeném v registru obyvatel a tom, které prosazoval samotný žalobce.

Krajský soud v Ostravě jako první celou věc projednal jako žalobu proti nečinnosti správního orgánu a rozsudkem ze dne 17. 2. 2015 s č. j.: 22 A 74/2014-26 přikázal žalovanému vydat rozhodnutí nebo osvědčení. Tento rozsudek byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2015, č. j.: 4 As 83/2015-30. Podle NSS krajský soud nesprávně vyhodnotil povahu předmětné žaloby, jelikož se jedná o žalobu před nezákonným zásahem, nikoli o žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. A tak krajský soud, vázán tímto rozhodnutím, věc znovu projednal a rozsudkem ze dne 21. 10. 2015, č. j.: 22 A 74/2014-63, žalobu jako nedůvodnou zamítl. Žaloba totiž nesplňovala podmínky pro žalobu proti nezákonnému zásahu správního orgánu.

V odůvodnění také vysvětlil, že *„s ohledem na právní úpravu regulující vydávání občanských průkazů nelze dovozovat, že by občanský průkaz představoval rozhodnutí ve smyslu § 9 správního řádu, jelikož představuje pouze listinu osvědčující jméno, příjmení, podobu konkrétní osoby a státní občanství osoby. Jedná se tedy o osvědčení dle ustanovení § 154*

správního řádu, tedy o tzv. jiný úkon správního orgánu. Vydání takového osvědčení je přitom z povahy věci méně formalizované oproti vedení „klasického“ správního řízení“. Při vyřizování žalobcovy žádosti musel žalovaný vycházet z obsahu registru obyvatel, evidence obyvatel atp., kde je žalobce veden s rodným číslem „A“, což je známo i samotnému žalobci. Krajský soud zopakoval argumentaci NSS, podle které musel žalovaný vycházet z obsahu registrů a z tohoto důvodu nevyhověl návrhům žalobce. Následně věc tímto uzavřel, protože neshledal nezákonnost v postupu správního orgánu.

Proti rozsudku krajského soudu ze dne 21. 10. 2015, č. j.: 22 A 74/2014-63, podal žalobce kasační stížnost, v níž mimo jiné namítal, že občanský průkaz je veřejnou listinou, a proto na něj není možné hledět jen jako na osvědčení, jelikož se na jeho vydání vážou další zásadní skutečnosti. Z pohledu žalobce je občanský průkaz dokladem o přiznání práva. NSS po přezkoumání všech námitek a skutečností věc uzavřel tak, že kasační stížnost není důvodná. V odůvodnění k výše popsané námitce uvedl, že nelze dovozovat, že občanský průkaz je správním rozhodnutím deklaratorního typu, protože by musel být vydán na základě proběhlého správního řízení. Dále NSS řekl, že *„v případě občanského průkazu se z povahy věci jedná o zcela obdobnou situaci, tedy že občanským průkazem se nevytváří „právní osobnost dotčené osoby“, ale pouze jejím prostřednictvím se prokazují zákonem vyjmenované skutečnosti“.*

Ke konci judikátu ještě podotýkám, že ohledně rodného čísla žalobce se vedlo již několik správních řízení a správních soudních sporů. Všechna rozhodnutí ve věci dospěla k závěru, že v rodném listu žalobce došlo k chybě přepisu rodného čísla, a proto je žalobcovým rodným číslem rodné číslo v podobě „A“, které je vedeno v registrech, a ne v podobě „B“. Žalobce však není ochoten tuto skutečnost akceptovat. A konečně právní věta tohoto rozsudku zní: *„Vydáním občanského průkazu se dotčené osobě nevytvářejí nová práva, která by již předtím neměla, pouze se jeho prostřednictvím tento stav deklaruje ve formě veřejné listiny“.*

2.2 Osoby oprávněné podat žádost, lhůty a judikatura

Osobu oprávněnou podat žádost o vydání občanského průkazu zákon označuje za žadatele. Jde o osobu, která má povinnost mít občanský průkaz podle § 3 NZoOP či právo dle § 4 NZoOP. V některých případech může podat žádost o vydání občanského průkazu osoba, která není osobou, pro niž se občanský průkaz vydává. Typicky jde o podání žádosti k vydání občanského průkazu pro občana mladšího 15 let, protože tato osoba není sama oprávněna k podání žádosti. Žadatelem pak bude osoba dle § 67 NZoOP, která bude za osobu mladší 15 let oprávněna jednat. Dalším příkladem je situace, kdy osoba podle § 68 NZoOP žádá o občanský

průkaz pro občana, jenž dosáhl věku 15 let, ale je omezen ve svéprávnosti natolik, že nemůže podat žádost sám.³⁰

U osob mladších 15 let je nejčastěji oprávněnou osobou k podání žádosti její zákonný zástupce. Dále může jít např. o poručíka, opatrovníka nebo pěstouna a další dle § 67 odst. 2 NZoOP. Nová právní úprava přináší změnu ohledně podání žádosti o občanský průkaz v takovémto případě. Podle NZoOP již není potřeba souhlasu zákonného zástupce, když za občana mladšího 15 let žádá osoba dle § 67 odst. 2 NZoOP. Pořízení souhlasu bylo v mnoha případech velmi obtížné, protože místo pobytu zákonného zástupce nebylo známo nebo např. byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Tuto překážku v udělení souhlasu musely osoby, které pečují o daného mladistvého občana, těžko dokazovat. Z tohoto důvodu se v nové právní úpravě od souhlasu zákonného zástupce k podání žádosti upustilo.³¹

U osob starších 15 let, které jsou omezené ve svéprávnosti, jsou dvě možnosti toho, kdo bude jednat jako žadatel. Některé osoby nejsou omezeny natolik, aby nebyly způsobilé k podání žádosti o vydání občanského průkazu. Pokud se tedy rozhodnou k tomu, že občanský průkaz chtějí, pak bude jedním z podkladů žádosti rozhodnutí soudu. Z rozhodnutí musí být zřejmé, v jakém rozsahu je osoba omezena ve svéprávnosti, jelikož z informačního systému evidence obyvatel se dá zjistit jenom ta informace, jestli je osoba omezena ve svéprávnosti (ANO/NE).³² Za osoby, které jsou omezeny ve svéprávnosti v takovém rozsahu, že nejsou samy způsobilé podat žádost, musí jednat osoby dle § 68 NZoOP. V takovém případě platí, že pokud občan dosáhl 15 let a byl mu jmenován opatrovník, pak za něj jedná opatrovník; jestliže občan dovršil 18 let, může za něj jednat člen domácnosti, jehož oprávnění bylo schváleno příslušným orgánem veřejné moci.³³

I v těchto zvláštních případech musí být podání žádosti přítomna osoba, pro kterou se občanský průkaz vyhotovuje.³⁴ Zákon neumožňuje, aby si žadatel zvolil k podání žádosti zmocněnce, a to ani v případě, kdy by mu udělil plnou moc s úředně ověřeným podpisem, protože s podáním žádosti jsou spojené další úkony.³⁵ Jedná se především o získání podpisu držitele, který je jedním z údajů uvedených jak na žádosti, tak poté v samotném průkazu.³⁶ Dále je osobní přítomnost držitele průkazu vyžadována k pořízení biometrických údajů – snímání

30 § 8 odst. 1 NZoOP.

31 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., obecná část, str. 42.

32 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 61.

33 § 68 odst. 1 a 2 NZoOP.

34 § 10 odst. 1 NZoOP.

35 § 8 odst. 2 NZoOP.

36 Příloha č. 3 prováděcí vyhlášky a § 5 odst. 1 písm. a) bod 9 NZoOP.

otisků prstů a podoby obličeje.³⁷ Ke společnému jednání opatrovníka a opatrovance vede mimo výše uvedené i občanský zákoník. V § 469 odst. 2 je řečeno, že opatrovník jedná společně s opatrovancem. Jestliže jedná samostatně, pak musí jednat v souladu s vůlí opatrovance, a pokud jeho vůle nelze zjistit, pak rozhodne soud na návrh opatrovníka.

Občané mající povinnost mít občanský průkaz dle § 3 NZoOP si o něj musejí zažádat v zákonné lhůtě, jinak se dopouštějí přestupku. Jsou tři délky lhůt. První je 30 dnů ode dne, kdy osoba dosáhla 15 let nebo nabyla plné svéprávnosti poté, co byla její svéprávnost omezena soudem, anebo ohlásila změnu místa trvalého pobytu po ukončení pobytu v cizině. Druhou lhůtou je 15 dnů ode dne skončení platnosti dosavadního občanského průkazu podle § 34 odst. 1 písm. a) až c), § 34 odst. 2, 3 (jestliže jsou v průkazu tyto údaje uvedeny) a 4. Poslední, třetí lhůtou je 60 dnů ode dne, ve kterém žadatel nabyl státní občanství České republiky prohlášením nebo udělením.³⁸ Lhůta je takto dlouhá, protože předpokladem je, že tyto osoby ještě nevlastní všechny matriční doklady, jež je třeba předložit při podání žádosti o občanský průkaz, a jejich vystavení nějakou dobu může trvat.³⁹

S lhůtami, přesněji s nutností zažádat si o občanský průkaz v zákonem stanovené lhůtě a samotnou povinností mít občanský průkaz, ale i s převzetím průkazu, je spojena i judikatura – Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2015, č. j.: 8 As 35/2015-36. Rozsudek se týká toho, že žalobkyně (dále také „stěžovatelka“) chtěla ohlásit změnu místa trvalého pobytu na ohlašovně Městského úřadu Vyškov (dále jen „správní orgán“). K tomuto úkonu je osoba starší 15 let mimo jiné povinna předložit občanský průkaz, jenže žalobkyni ještě nebyl první občanský průkaz vydán, ačkoliv již dosáhla 15. roku věku. Správní orgán proto požadoval, aby si žalobkyně nejprve zažádala o vydání občanského průkazu a teprve poté přišla nahlásit změnu trvalého pobytu. A tak správní orgán rozhodnutím ze dne 14. 1. 2013, č. j.: MV 50/2013-5, nezaevidoval změnu místa trvalého pobytu žalobkyně podle § 10 odst. 9 zákona o evidenci obyvatel.

Žalobkyně se proti tomuto rozhodnutí odvolala, to však správní orgán zamítl rozhodnutím ze dne 19. 3. 2013, č. j.: JMK 9512/2013. Žalobkyně napadla rozhodnutí správního orgánu u Krajského soudu v Brně, který její žalobu rozsudkem ze dne 12. 2. 2015, č. j.: 30 A 37/2013-103, zamítl. Žalobkyně využila proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím

37 § 5 odst. 1 písm. a) bod 10 NZoOP.

38 § 11 NZoOP.

39 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 68–69.

řízení.⁴⁰ V úvodu kasační stížnosti namítala, že krajský soud rozhodl v nepřiměřeně dlouhé době dvou let. Navíc dle žalobkyně z výroku „žaloba se zamítá“ není jasné, jakou žalobu soud zamítl, a dále namítla, že je nezákonné, ústavně nepřijatelné, rozporné se zákony a principem právní jistoty, jestliže správní orgány požadovaly po stěžovatelce, aby předložila za účelem změny trvalého pobytu občanský průkaz, když jí ještě nebyl první občanský průkaz vydán, a zároveň požadovaly, aby si nejprve vyřídila tento první občanský průkaz s již neplatnou adresou trvalého pobytu.

NSS posoudil kasační stížnost a ta podle něj není důvodná, protože rozsudek krajského soudu není nezákonným ani nepřezkoumatelným. Podstata sporu spočívá v otázce, jestli byla žalobkyně podle § 10 odst. 6 písm. b) zákona o evidenci obyvatel povinna předložit občanský průkaz při ohlášení změny trvalého pobytu, nebo mohla prokázat totožnost i jiným způsobem. Povinnost předložit občanský průkaz při změně místa trvalého pobytu je formulována natolik jednoznačně, že není pochyb o tom, jaký doklad má být předložen. Z důvodové zprávy k staršímu zákonu o občanských průkazech vyplývá, že „v České republice neexistuje žádný doklad, který by rozsahem údajů nahrazoval občanský průkaz“. I z další judikatury NSS plyne, že „občanský průkaz obsahuje takový soubor údajů, kterému ve svém celku neodpovídá žádný jiný doklad či veřejná listina“.⁴¹ Povinnost předložit občanský průkaz není vyžadována pouze v případech, kdy se osoba vrátí z ciziny (neměla místo trvalého pobytu na území České republiky, tudíž nemusela mít občanský průkaz) nebo po nabytí státního občanství, ale ani jedna z těchto situací se na tento případ nevztahuje.

Nejvyšší správní soud uvádí, že žalobkyně v době, kdy požádala o změnu trvalého pobytu, byla povinna mít občanský průkaz. Nesplnění této povinnosti žalobkyně odůvodnila tím, že o občanský průkaz chtěla požádat až v novém bydlíšti. SZoOP však odložení povinnosti požádat o občanský průkaz ze subjektivních důvodů neumožňuje, a jak poznamenal i krajský soud, „držení občanského průkazu je povinností, nikoliv právem občana“. Ze spisu dále vyplynulo, že žalobkyně si požádala o občanský průkaz téhož dne, kdy žádala o změnu trvalého pobytu (2. 1. 2013). Průkaz jí byl obratem 3. 1. 2013 vydán a dne 16. 1. 2013 připraven k vyzvednutí. Žalobkyně si jej ale odmítla převzít, protože nesouhlasila s údajem o trvalém pobytu. Myslela si, že by se spolupodílela na protiprávnosti, jelikož by převzetím souhlasila s pravostí obsažených údajů.

40 § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“ nebo „SŘS“).

41 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 4 As 67/2008-50.

NSS došel k závěru, že žalobkyně měla požádat o vydání občanského průkazu a převzít si jej již ve lhůtě od 31. 10. 2012 do 31. 11. 2012 (kdy 31. 10. 2012 dosáhla 15. roku věku), ačkoliv se období, pro které by občanský průkaz platil, jeví jako krátké. Nejvyšší správní soud neshledal postup správních orgánů nezákonným, žalobkyně v době, kdy žádala o změnu místa trvalého pobytu, měla mít občanský průkaz a mohla tak splnit požadavek na prokázání totožnosti. Nebylo tedy důvodné, aby se žalovaný odchýlil od jednoznačného požadavku § 10 odst. 6 písm. b) zákona o evidenci obyvatel.

Nejvyšší správní soud považuje za důležité, že žalobkyně má nadále právo podat novou žádost o změnu místa trvalého pobytu, a také podotýká, že by si žalobkyně měla občanský průkaz převzít, i když obsahuje údaj, který je dle jejího přesvědčení nepravdivý. NSS upozorňuje, že tento údaj je pravdivým, jelikož je shodný s údaji obsaženými v evidenci obyvatel. Právní věta tohoto rozsudku zní: *„Zákon o občanských průkazech neumožňuje odložení splnění povinnosti požádat o občanský průkaz ze subjektivních důvodů. Subjektivní přesvědčení občana o nesprávnosti některého z údajů obsažených v občanském průkazu nezakládá možnost odeprít převzetí občanského průkazu, ani jej nezbavuje povinnosti předložit občanský průkaz v případech vyžadovaných zákonem.“*

2.3 Správní orgány a poplatky

Ústředním správním orgánem agendy občanských průkazů je podle kompetenčního zákona Ministerstvo vnitra.⁴² Působnost ministerstva je stanovena hlavně v § 41 odst. 1 NZoOP, ale já se budu v této práci zabývat především postavením v rámci vydávání občanských průkazů. U správních orgánů působících v procesu vydávání občanských průkazů právní úprava rozlišuje příslušnost zejména na základě lhůty vydání. Podle § 9 odst. 1 NZoOP je k přijetí žádosti o vydání občanského průkazu příslušný pověřený úřad, jde o obecní úřad obce s rozšířenou působností. V hlavním městě Praze je to úřad městské části určený Statutem hlavního města Prahy. Dle Statutu se jedná o kterýkoliv úřad městské části Prahy 1 až 22. Pověřené úřady vykonávají svou činnost v přenesené působnosti a jsou oprávněné k přijetí žádosti o vydání občanského průkazu ve lhůtě do 24 hodin, 5 pracovních dnů, 30 dnů a 120 dnů.⁴³ Kromě pověřených úřadů přijímá žádosti i Ministerstvo vnitra, ale jen v případech, kdy osoba žádá o

42 § 12 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

43 § 70 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 66.

vydání občanského průkazu ve zrychleném režimu, tj. ve lhůtě do 24 hodin nebo 5 pracovních dnů.⁴⁴

NZoOP přináší novinku v podobě zmocnění organizačních útvarů Ministerstva zahraničních věcí, jež plní úkoly služby v zahraničí (zastupitelských úřadů) k přijetí žádosti. Nejedná se o všechny zastupitelské úřady, ale pouze o ty, které Ministerstvo zahraničních věcí určí. Zákon hovoří o pověřených zastupitelských úřadech oprávněných přijmout žádost k vydání občanského průkazu do 30 nebo 120 dnů.⁴⁵ Touto změnou se má zjednodušit občanům České republiky, kteří dlouhodobě žijí v zahraničí, vyřízení si občanského průkazu bez toho, aby museli cestovat do České republiky. Změna ulehčuje dodržení povinnosti mít platný občanský průkaz, pokud se to osob týká dle § 3 odst. 1 NZoOP, pomáhá k právu na občanský průkaz i občanům s trvalým pobytem mimo území České republiky.⁴⁶ Navíc nová úprava přispívá k naplnění zásady přiblížení výkonu státní správy občanům.⁴⁷ Z § 72 odst. 9 NZoOP však vyplývá, že všechna ustanovení týkající se pověřených úřadů se použijí až od 1. ledna 2025.

Správním orgánem příslušným k samotnému vydání průkazu je buď pověřený úřad, u kterého byla žádost podána, nebo ministerstvo, pokud u něj byla žádost podána a je k tomu příslušné.⁴⁸ V případě podání žádosti u pověřeného zastupitelského úřadu je k vydání příslušný pověřený úřad, v jehož obvodu žadatel má nebo naposledy na území České republiky měl místo trvalého pobytu, anebo pokud nikdy neměl trvalý pobyt v České republice či nelze místo trvalého pobytu zjistit, tak Magistrát města Brna.⁴⁹ Obdobně je upraveno i vydávání cestovního pasu v § 12 odst. 3 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů. Vydáním občanského průkazu se v tomto ustanovení myslí jeho vyhotovení pro daného občana, nejde o akt předání průkazu občanovi ani o jeho výrobu jako takovou. Výrobu občanského průkazu má na starost Ministerstvo vnitra, respektive Státní tiskárna cenin, se kterou má ministerstvo uzavřenou smlouvu.⁵⁰

Správním orgánem příslušným k předání občanského průkazu občanovi je dle § 26 NZoOP pověřený úřad, pověřený zastupitelský úřad nebo ministerstvo a opět záleží, v jaké lhůtě je občanský průkaz vydáván. K předání nejsou vždy příslušné stejné správní orgány, jako

44 § 9 odst. 2 písm. a) NZoOP.

45 § 9 odst. 2 písm. b) NZoOP.

46 § 4 písm. c) NZoOP.

47 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 67.

48 § 22 odst. 1 a 3 NZoOP.

49 § 22 odst. 2 NZoOP.

50 § 24 odst. 1 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 77.

tomu bylo u přijetí žádosti, např. při podání žádosti o vydání občanského průkazu do 24 hodin je k přijetí žádosti příslušný pověřený úřad, ale k předání tohoto průkazu je příslušné jediné ministerstvo.⁵¹ Občan si může navíc dle § 16 odst. 1 NZoOP požádat, aby mu byl občanský průkaz předán jiným správním orgánem, který si sám zvolí a je k tomu příslušný, to neplatí u výše zmíněného vydání ve lhůtě do 24 hodin. Výjimkou je i situace, kdy osoba podá žádost u pověřeného zastupitelského úřadu a chce si zvolit k převzetí jiný správní orgán. V takovém případě si může vybrat k převzetí pouze pověřený úřad, který je příslušný podle místa trvalého pobytu nebo posledního místa trvalého pobytu na území České republiky. Jestli nelze zjistit poslední místo trvalého pobytu nebo osoba nikdy neměla trvalý pobyt v České republice, pak si může k předání zvolit jen Magistrát města Brna.⁵²

S vydáním občanského průkazu u žadatelem zvoleného obecního úřadu obce s rozšířenou působností se pojí poplatek 100 Kč.⁵³ Dále zákon o správních poplatcích stanovuje, že za občanský průkaz vydaný osobám mladším 15 let se platí 100 Kč. Osoby starší 15 let bez trvalého pobytu na území České republiky zaplatí za průkaz 200 Kč. Stejnou částku musí uhradit i občané, kteří podají žádost o vydání občanského průkazu za průkaz poškozený, zničený, ztracený atp., a také při žádosti o vydání průkazu z jiného osobního důvodu v době delší než půl roku před uplynutím platnosti dosavadního občanského průkazu, např. může jít o změnu jména či příjmení.⁵⁴ ZSP ještě obsahuje, co není předmětem poplatku, a výjimku, kdy je osoba osvobozena od poplatku za vydání občanského průkazu. Zajímavostí také je, že při podání žádosti o vydání občanského průkazu, na kterou by se vztahovalo více poplatků, se za takovou žádost vybere pouze jeden správní poplatek, a to ten, který je nejvyšší.⁵⁵

Většina sazeb se však podle ZSP váže k vydání průkazu ve zkrácené lhůtě. Občané starší 15 let si připlatí za průkaz do 24 hodin 1000 Kč při podání žádosti i převzetí u Ministerstva vnitra. Pokud si zažádají u pověřeného úřadu, uhradí 500 Kč. Částky se osobám mladším 15 let krátí na polovinu, tedy na 500 Kč a 250 Kč. Při vydávání občanského průkazu ve lhůtě do 5 pracovních dnů osoby starší 15 let zaplatí 500 Kč, jestliže si zažádají i převezmou průkaz na stejném obecním úřadu či na ministerstvu. V případě, že podají žádost u obce s rozšířenou působností a k převzetí dojde na ministerstvu nebo jiném příslušném správním orgánu, je částka poloviční. U osob mladších 15 let je třeba k vydání průkazu do 5 pracovních dnů uhradit 300 Kč při podání žádosti a převzetí u stejného obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo

51 § 26 odst. 6 NZoOP.

52 § 16 odst. 2 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 72.

53 Příloha č. 1 položka 8 bod 10 ZSP.

54 Příloha č. 1 položka 8 bod 6 až 9 ZSP.

55 Příloha č. 1 položka 8 ZSP.

u ministerstva. Pokud je žádost podána u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, ale převzetí proběhne u ministerstva, je částka snížena na 100 Kč, avšak při převzetí u jiného zvoleného správního orgánu je to 200 Kč.⁵⁶

2.4 Podání žádosti

Žádost o vydání občanského průkazu se podává prostřednictvím formuláře, jehož vzor je přílohou č. 3 prováděcí vyhlášky. Občan se musí k podání žádosti dostavit osobně na pracoviště správního orgánu příslušného k přijetí žádosti, jde o tzv. „podací místo“. Osobní přítomnost je vyžadována u všech žadatelů (respektive osob, pro něž se průkaz vydává), i když za ně podává žádost jiná osoba, jinak se k žádosti nepřihlíží.⁵⁷ Nová právní úprava však i zde přinesla změnu. Pokud je osoba omezena na osobní svobodě, má dlouhodobé zdravotní potíže nebo se z jiného závažného důvodu nemůže osobně dostavit na podací místo, má podací místo povinnost umožnit žadateli podat žádost i mimo prostory svého pracoviště. Tato povinnost se vztahuje na podací místo, v jehož správním obvodu se žadatel dlouhodobě zdržuje.⁵⁸

Na podacím místě se žádost vyhotovuje za asistence úřední osoby, která vyplní formulář na základě žadatelem předložených dokumentů a dokladů.⁵⁹ Při vyhotovování žádosti úřední osoba porovná údaje poskytnuté žadatelem s údaji vedenými v informačních systémech veřejné správy (základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel, evidence občanských průkazů a informační systém evidence cestovních dokladů). Pokud podací místo zjistí nějaké neshody, vyzve žadatele, aby předložil doklady osvědčující skutečnosti k odstranění rozporů. Žádost totiž nebude podána, dokud se nevyřeší veškeré odlišnosti v údajích vedených v informačních systémech a dokladech předložených žadatelem. Žadatel má v této době právo na to, aby mu úředník podacího místa vystavil potvrzení o suspendaci podání žádosti. Podací místo jej o této možnosti musí poučit.⁶⁰

To, jaké doklady musí žadatel předložit, závisí na daných okolnostech, jestli si žádá o první občanský průkaz, nabytí nově státní občanství, žádá v cizině, nemá trvalý pobyt v České republice, je omezen ve svéprávnosti, předchozí občanský průkaz ztratil, byl mu odcizen atp. nebo zdali žádá za někoho jiného. Pokud půjde např. o vydání prvního občanského průkazu, žadatel předloží rodný list, a vzniknou-li důvodné pochybnosti o jeho státním občanství, rovněž

56 Příloha č. 1 položka 8 bod 1 až 4 ZSP.

57 § 10 odst. 1 NZoOP.

58 § 10 odst. 3 NZoOP.

59 § 10 odst. 2 NZoOP.

60 § 17 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 73–74.

doklad o státním občanství České republiky nebo cestovní pas České republiky. Jestliže osoba nově nabyla státní občanství udělením nebo prohlášením, pak je povinna při podání žádosti předložit rodný list a doklad o státním občanství České republiky. Klasicky je občan povinen předložit dosavadní občanský průkaz, jestliže ho nemá, pak musí tento krok nahradit rodným listem nebo jiným průkazem totožnosti.⁶¹

Za situace, kdy osoba nemůže předložit žádný z požadovaných dokladů, musí svou totožnost prokázat jiným hodnověrným způsobem. Tím může být dle důvodové zprávy třeba svědectví jiných osob. Proti předchozí právní úpravě už NZoOP nepočítá s možností, že by žadatel, jenž nedisponuje dosavadním průkazem, předložil potvrzení o občanském průkazu. Tato změna se opírá o to, že potvrzení o občanském průkazu nebylo veřejnou listinou a neobsahovalo ani fotografii, takže nikterak nenahrazovalo občanský průkaz (nebylo možné podle něj důvěryhodně ztotožnit osobu). Z předkládaných dokladů jsou dále vyloučeny všechny neplatné doklady a cizozemské doklady, výjimkou jsou pouze cestovní doklady vydané cizozemským orgánem z důvodu mezinárodní uznatelnosti těchto dokladů.⁶²

Ve chvíli, kdy osoba podává žádost, si může podle § 16 NZoOP požádat o uvedení údajů navíc, o předání jiným správním orgánem, vydání ve zrychleném režimu či o vyrozumění o možnosti převzetí občanského průkazu. Existují tři možnosti vyrozumění: zaprvé prostřednictvím textové zprávy zasílané veřejnou mobilní sítí (SMS), zadruhé datovou zprávou zasílanou elektronickou poštou (e-mail) a zatřetí se jedná o datovou zprávu zasílanou do datové schránky.⁶³ Po vyplnění všech náležitostí se vytištěná žádost vydá žadateli ke kontrole. Žadatel je následně povinen se osobně podepsat na žádost před úřední osobou digitalizovaným podpisem. Jedná se o vlastnoruční písemné vyjádření vlastního jména, popř. jmen, a příjmení či pouze příjmení na podpisové zařízení. Podpis se samozřejmě nevyžaduje v případech, kdy osobě v podpisu brání těžko překonatelná překážka (třeba pokud osoba vzhledem k věku ještě neumí psát nebo utrpěla nějaký úraz), taková skutečnost se v žádosti uvede.⁶⁴

Jakmile se ověří správnost všech údajů obsažených v žádosti, pořídí se biometrické údaje, těmi se rozumí zobrazení obličeje a otisky prstů rukou. Posloupnost tohoto postupu je taková z toho důvodu, aby se předešlo nadměrnému zatěžování žadatele s pořizováním jeho biometrických údajů do doby, kdy není potvrzeno, že podání žádosti nebrání žádné jiné skutečnosti. Žadatel totiž může být vyzván k doložení dalších dokladů, jak jsem již rozebírala

61 § 12 a 13 NZoOP.

62 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 69.

63 § 24 odst. 1 prováděcí vyhlášky.

64 § 18 a 20 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 74.

výše. V takovém případě by žádost nebyla podána a občan by snímání biometrických údajů musel postupovat znovu.⁶⁵ Zobrazení obličeje poté podací místo digitalizuje za účelem uvedení podoby žadatele v průkazu a uložení v informačním systému evidence občanských průkazů.⁶⁶ Biometrické údaje jsou uloženy v evidenci občanských průkazů po dobu nezbytně nutnou, maximálně 90 dní, a to kvůli případné reklamaci průkazu. V den předání průkazu dojde také ke smazání biometrických údajů z evidence, jestliže průkaz nevykazuje nějaké nedostatky, vady či nefunkčnost nosičů dat.⁶⁷ Více požadavků a informací k pořizování biometrických údajů je uvedeno v § 19 až § 22 prováděcí vyhlášky a v podkapitolách 1.1 Právní úprava a 1.4 Údaje zapisované do občanského průkazu této bakalářské práce.

Posledním krokem k dokončení žádosti o občanský průkaz je finální kontrola údajů na vyhotovené žádosti a následně digitalizovaný podpis žadatele. Ve smyslu § 20 NZoOP se nemusí jednat přímo o podpis občana, jemuž má být průkaz vydán, jako tomu bylo v § 18 NZoOP. Dle § 20 NZoOP je tento podpis vyžadován po žadateli, ale v případech, kdy za žadatele jedná např. opatrovník nebo zákonný zástupce, jsou povinny tak učinit tyto osoby. U tohoto ustanovení jde pouze o stvrzení správnosti údajů obsažených v žádosti a ani tento podpis není vyžadován, pokud v jeho učinění brání těžko překonatelná překážka. Podpis je podle § 18 NZoOP brán jako jeden z údajů uvedených v občanském průkazu.⁶⁸ Ve chvíli, kdy je žádost již podána, nelze ji vzít zpět.⁶⁹ Důvodem je dle důvodové zprávy to, že se žádost vyhotovuje v elektronické podobě, a jakmile dojde ke kontrole a podpisu podle § 20 NZoOP, podací místo zadá požadavek na výrobu občanského průkazu.⁷⁰

2.5 Převzetí občanského průkazu

Záměrem převzetí občanského průkazu je, aby jím osoba, již má být občanský průkaz vydán, fakticky disponovala. Je to také poslední krok k naplnění povinnosti plynoucí z § 3 NZoOP. Povinnost dle § 27 NZoOP převzít si občanský průkaz se však váže nejen k osobám majícím povinnost dle § 3 NZoOP, ale i ke všem žadatelům, jež si o vydání požádali. Z důvodové zprávy vyplývá, že nemusí jít pouze osobu žadatele, ale převzít průkaz může opět i osoba, která jedná za občana v souladu s § 67 a § 68 NZoOP, tedy např. zákonný zástupce či

65 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 74–75.

66 § 19 odst. 1 NZoOP.

67 HÁJKOVÁ, Pavlína. Občanské průkazy v novém: úřady od srpna vydávají průkazy s biometrickými údaji. *Veřejná správa*, 2021, č. 9, str. 30.

68 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 75.

69 § 21 NZoOP.

70 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 75–76.

opatrovník. U převzetí již není vyžadována osobní přítomnost osoby, které má být průkaz vydán, jako je tomu u podání žádosti.⁷¹ K převzetí občanského průkazu jde navíc zmocnit jinou osobu prostřednictvím zvláštní plné moci s úředně ověřeným podpisem. Důvody pro udělení této plné moci jsou totožné jako pro předání průkazu mimo pracoviště správního orgánu k předání příslušného (jsou uvedeny dále v této podkapitole).⁷²

Občanský průkaz si musí žadatel (či jiné vhodné osoby dle NZoOP) osobně převzít na pracovišti správního orgánu příslušného k jeho předání.⁷³ Výjimku mají žadatelé, kteří jsou omezeni na osobní svobodě, mají dlouhodobé zdravotní potíže nebo jim k osobnímu převzetí brání jiné závažné důvody. Za této situace je správní orgán povinen umožnit žadateli, na základě jeho požadavku, převzetí občanského průkazu i mimo prostory svého pracoviště. Příslušným správním orgánem je stejně jako při podání žádosti ten správní orgán, v jehož správním obvodu se žadatel zdržuje.⁷⁴ Na rozdíl od podání žádosti bylo předání mimo pracoviště správního orgánu možné i podle předchozí právní úpravy.⁷⁵

Před samotným převzetím žadatelem je správní orgán, po převzetí od ministerstva, povinen zkontrolovat, zda je občanský průkaz způsobilý k předání a jestli je funkční nosič dat. Tímto správním orgánem je ten, který je příslušný k předání občanského průkazu, nebo pokud má být průkaz předán u pověřeného zastupitelského úřadu, tak správní orgán příslušný k vydání tohoto průkazu.⁷⁶ Občanský průkaz prochází ještě druhou kontrolou při jeho předání přímo před osobou, která si jej přišla převzít. Správní orgán zkontroluje, za podmínky, že je žadatelem občan starší 10 let, zda je průkaz způsobilý k předání, a ověří funkčnost nosiče dat (funkčnost nosiče dat, který je kontaktním elektronickým čipem, i nosiče dat, v němž jsou uvedeny biometrické údaje). Když je vydáván občanovi mladšímu 10 let, kontroluje správní orgán mimo způsobilost průkazu jen funkčnost nosiče dat, který obsahuje biometrické údaje. Věková hranice je takto určena kvůli identifikačnímu certifikátu, jež lze aktivovat, až osoba dosáhne věku 15 let.⁷⁷

Během převzetí občanského průkazu je první povinností žadatele, aby prokázal úřední osobě svou totožnost. To může učinit tak, že se prokáže dosavadním občanským průkazem či jinou veřejnou listinou, která je obdobným dokladem, případně je přípustné i např. prokázání

71 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 79–80.

72 § 27 odst. 3 NZoOP.

73 § 27 odst. 1 NZoOP.

74 § 27 odst. 2 NZoOP.

75 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 80.

76 § 24 odst. 2 NZoOP.

77 § 29 odst. 1 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 81.

totožnosti svědectvím. Prokazovat svou totožnost nemusí vždy, protože správní orgán příslušný k předání občanského průkazu může využít tohoto průkazu k ověření totožnosti žadatele.⁷⁸ Samozřejmě to neplatí, pokud za osobu v takové situaci jedná jiná osoba, ta musí prokázat svou totožnost a ještě předložit např. plnou moc. Další povinností žadatele (osoby, která přebírá občanský průkaz) je seznámení se s výsledkem ověření funkčnosti nosiče dat, popř. i kapacity tohoto nosiče, jestliže je průkaz vystavován občanovi, jenž dosáhl věku 10 let. Při vydávání osobě mladší 10 let se žadatel seznamuje s výsledky ověření funkčnosti nosiče dat s biometrickými údaji.⁷⁹

Seznámení se s funkčností probíhá tak, že jsou osobě na monitoru počítače zobrazeny veškeré informace o funkčnosti nosiče dat, včetně uvedených biometrických údajů.⁸⁰ Ke kontrole ani seznámení se s výsledkem kontroly nedojde za situace, kdy není občanský průkaz předáván na pracovišti správního orgánu příslušného k předání průkazu.⁸¹ Okolnosti nezpůsobilosti občanského průkazu či nefunkčního jakéhokoliv nosiče dat v něm obsaženého jsou předmětem § 29 odst. 3, 4 a 5 NZoOP. Posledním povinným krokem žadatele (osoby, která přebírá průkaz) po kontrole průkazu je podpis potvrzení o převzetí občanského průkazu. Podpis musí být opět digitalizovaný, učiněn vlastnoručně na podpisové zařízení jako u § 18 NZoOP.⁸²

Pokud žadatel vlastní dosavadní občanský průkaz, musí jej v tuto chvíli odevzdat. Správní orgán příslušný k předání občanského průkazu ho znehodnotí a následně zlikviduje. Avšak žadatel může díky novému zákonu požádat o to, aby mu byl znehodnocený průkaz ponechán, jestliže se nejedná o průkaz padělaný nebo pozměněný.⁸³ Znehodnocení provede správní orgán proděravěním průkazu na několika místech a tento průkaz bude v systému veden jako neplatný.⁸⁴ Při převzetí má žadatel starší 15 let právo si aktivovat či jinak spravovat data pro elektronické využití občanského průkazu. Toto právo má pouze osoba, které je průkaz vydáván, a lze je nárokovat za podmínky, že k převzetí dochází přímo na pracovišti správního orgánu, protože správní orgány nemají k tomu určené přenosné vybavení.⁸⁵

78 § 28 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 81.

79 § 29 odst. 2 NZoOP.

80 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 81.

81 § 29 odst. 1 a 2 NZoOP.

82 § 30 NZoOP.

83 § 31 NZoOP.

84 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 83.

85 § 32 NZoOP a Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 83.

3 Přestupky

3.1 Obecné informace

Přestupek je jedním z druhů správních deliktů, přičemž správní delikty jsou předmětem správního práva trestního. Co je to přestupek formuluje přestupkový zákon v § 5, podle kterého se jedná o společensky škodlivý protiprávní čin, jenž je za přestupek v zákoně výslovně označen, vykazuje znaky stanovené zákonem a není trestným činem. Jednotlivé části zákonného pojmu jsou znaky přestupku, ty lze dále definovat.⁸⁶ Protiprávnost činu znamená, že je čin v rozporu s právem, a společenská škodlivost je jakousi mírou, kdy čin musí mít i pomyslný minimální stupeň škodlivosti, aby byl přestupkem.⁸⁷ Tento čin musí být v zákoně výslovně označen jako „přestupek“ a zároveň musí naplňovat znaky stanovené zákonem, tedy skutkovou podstatu konkrétního přestupku. Negativním vymezením je určeno, že přestupek nesmí být trestným činem. Trestné činy mají podle subsidiarity trestní represe před přestupky přednost, jelikož je jejich společenská škodlivost závažnější.⁸⁸

Problematika přestupkového práva je obecně upravena přestupkovým zákonem, ale jednotlivé přestupky a jejich skutkové podstaty jsou obsaženy v konkrétních dílčích zákonech. Jediným soubornějším zákonem, kde lze najít více různých přestupků, je zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Přestupky týkající se občanských průkazů jsou zahrnuty přímo v zákoně o občanských průkazech. Starší právní úprava rozlišovala více druhů přestupků, kdežto aktuálně platný zákon některé přestupky sloučil do jednoho či úplně zrušil. U sloučení jde např. o přestupky SZoOP § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g) a l), které nahradil přestupek § 65 odst. 2 NZoOP. Změnou je také to, že SZoOP upravoval přestupky fyzický osob v § 16a a přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob zvlášť v § 16b. NZoOP se věnuje přestupkům v § 65 a § 66, avšak tato ustanovení se již nespécifikují podle toho, jestli přestupek může spáchat jen fyzická osoba, právnická osoba, či podnikající fyzická osoba.

Aby došlo ke vzniku odpovědnosti za přestupek, musí být naplněny všechny jeho znaky.⁸⁹ V některých případech je trestný i pokus přestupku, jestliže to stanoví zákon, a to stejně jako dokonaný přestupek.⁹⁰ Osobě, která je odpovědná za přestupek, lze následně uložit správní trest.

86 KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. Praha: Leges, 2017, str. 22.

87 PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, str. 96–98.

88 KOČÍ. *Zákon o odpovědnosti ...*. Praha: Leges, 2017, str. 22 a § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

89 KOČÍ. *Zákon o odpovědnosti ...*. Praha: Leges, 2017, str. 22.

90 § 6 odst. 3 PZ.

PZ rozlišuje v § 35 pět druhů správních trestů, za přestupky spojené s občanskými průkazy se ukládají jen dva z nich. NZoOP výslovně uvádí v § 65 odst. 4 pokuty do výše 10 000 Kč až 15 000 Kč. Úředník správního orgánu, jenž je příslušný k projednání přestupku v souladu s § 66 NZoOP, může od udělení pokuty upustit a uložit pachateli za přestupek napomenutí. Napomenutí lze uložit, i když není v NZoOP přímo uvedeno, protože může být uloženo za jakýkoliv přestupek, pokud jeho užití není zákonem výslovně vyloučeno a NZoOP jeho využití nezakazuje.⁹¹ Podle přestupkového zákona nelze využít obou těchto trestů najednou.⁹²

Při řešení přestupku závisí uložení trestu na správním uvážení, samozřejmě se nesmí vybočit z toho, co zákon předpokládá a dovoluje v konkrétních případech. Také se musí přihlídnout na veškeré okolnosti daného činu. Někdy lze situaci vyřešit jen domluvou, případně se může dle § 43 odst. 2 PZ upustit od uložení správního trestu úplně. Přestupky řešené domluvou se neevidentují a v podstatě ani neproběhne přestupkové řízení o vyslovení viny a trestu. Zatímco při využití § 43 odst. 2 PZ se přestupek projedná a vzhledem k jeho závažnosti, okolnostem spáchání a osobě pachatele se předpokládá, že samotné projednání přestupku postačí k nápravě pachatele. V podkapitole 3.3 Vybrané přestupky v praxi je uvedeno více k ukládání přestupků vzhledem k občanským průkazům.

3.2 Vybrané přestupky

Co se týká přestupků páchaných v rámci agendy občanských průkazů, nevěnuji se v této práci všem, ale pouze těm, které se vztahují k vydání, převzetí a samotné povinnosti mít občanský průkaz. Jak jsem již zmiňovala výše, SZoOP ukotvoval více přestupků a jejich skutkových podstat, a protože se zabývám časovým rozmezím od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2021, rozeberu též tyto již mnohdy neexistující přestupky. Ty se nacházejí v SZoOP § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), l) a m). Následně se budu věnovat komplexnějšímu přestupku dle § 65 odst. 2 NZoOP.

Prvním je podle § 16a odst. 1 písmena a) SZoOP přestupek, kterého se fyzická osoba dopustí porušením povinnosti mít občanský průkaz podle § 2 odst. 3. Spáchat jej může jakákoliv fyzická osoba starší 15 let, která je občanem České republiky, má zde trvalý pobyt a není omezena ve svéprávnosti. Tento přestupek je velmi obecný, protože s porušením dané povinnosti se pojí i všechny výše vyjmenované přestupky z § 16a SZoOP. Domnívám se tedy, že toto ustanovení bylo jakýmsi záchytným bodem v situaci, kdy osoba neměla občanský

91 KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti ...*. Praha: Leges, 2017, str. 83.

92 § 36 PZ.

průkaz, ale svým jednáním nenaplnila skutkovou podstatu u jiného z přestupků § 16a odst. 1 písm. c), d), g) a l).

Podle § 16a odst. 1 písm. c) SZoOP se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že nepožádá o vydání nového občanského průkazu v případech uvedených v § 14 odst. 1 písm. d). Jedná se o případy, kdy osoba nepožádá do 15 pracovních dnů o vydání nového občanského průkazu v situaci, kdy změní místo trvalého pobytu, změní jméno, příjmení, bylo jí přiděleno nové rodné číslo, obdrží úmrtní list manžela či partnera, vstoupí do manželství nebo partnerství anebo dojde k zániku těchto svazků a nejtypičtěji při skončení platnosti občanského průkazu podle § 11 odst. 1 a) až c) a odst. 2 SZoOP. Tento přestupek mohla spáchat fyzická osoba, která již měla občanský průkaz, ale kvůli některému z výše uvedených důvodů skončila jeho platnost a zároveň osoba měla povinnost jej mít.

Třetím je přestupek, kterého se fyzická osoba dopustí tím, že ani po opakované výzvě nepřevzme občanský průkaz.⁹³ Okolnosti tohoto přestupku jsou takové, že osoba si požádá o vydání průkazu, jenže si jej následně po opakované výzvě správního orgánu nepřevzme. Pachatelem nemusel být pouze občan, který má povinnost mít občanský průkaz, ale mohlo se jednat o každého žadatele. Tuto skutkovou podstatu už NZoOP neobsahuje.

Další přestupek spočívá v tom, že fyzická osoba se ani po opakované výzvě nedostaví k provedení úkonů souvisejících s vydáním občanského průkazu nebo tyto úkony neprovede.⁹⁴ Opět je tu podmínkou, že se osoba ani po opakované výzvě správního orgánu nedostaví k provedení úkonů, anebo když se osobně dostaví k příslušnému správnímu orgánu, neprovede dané úkony. Domnívám se, že tento přestupek mohl být spáchán zejména při podání žádosti o občanský průkaz a s tím souvisejícími úkony, např. doložení sporných údajů, protože převzetí pokrývá předcházející přestupek. V nové právní úpravě jej v tomto znění již nenalezneme. Z důvodové zprávy vyplývá, že se od těchto dvou přestupků upustilo, jelikož má být v zájmu samotné osoby, aby si převzala průkaz nebo se dostavila k provedení úkonů souvisejících s vydáním průkazu, protože se jinak vystavuje riziku nesplnění povinnosti mít občanský průkaz.⁹⁵

Pátým přestupkem z mého výběru je přestupek fyzické osoby, která nepožádá o vydání prvního občanského průkazu do 30 dnů ode dne, kdy dosáhla věku 15 let.⁹⁶ Jde o velmi konkrétní skutkovou podstatu, protože pachatelem zde může být pouze osoba, která dosáhla 15

93 § 16a odst. 1 písm. d) SZoOP.

94 § 16a odst. 1 písm. g) SZoOP.

95 Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., zvláštní část, str. 100.

96 § 16a odst. 1 písm. l) SZoOP.

let, má tedy nově povinnost mít občanský průkaz a musí si o něj zažádat v dané lhůtě 30 dnů. Přestupek se tedy nevztahoval obecně na všechny osoby, které měly nově povinnost mít průkaz, ale pouze na osoby, které dosáhly 15 let a nebyly omezeny ve svéprávnosti. Tudíž ten, kdo nově nabytí státní občanství, ohlásil změnu místa trvalého pobytu po ukončení pobytu v cizině anebo nabytí plné svéprávnosti poté, co byla jeho svéprávnost omezena soudem, a nepožádal si v zákonné lhůtě o vydání občanského průkazu, dopustil se přestupku dle § 16a odst. 1 písm. a) SZoOP.

Posledním je podle § 16a odst. 1 písm. m) přestupek, kterého se fyzická osoba dopustí tím, že neoprávněně požádá o vydání občanského průkazu pro jinou osobu. SZoOP totiž umožňoval dle § 4 odst. 6, aby za občana podal žádost a předložil potřebné doklady i někdo jiný, a to dokonce bez prokázání se za pomoci plné moci. NZoOP podle § 8 odst. 2 takové jednání nedovoluje, především s ohledem na nutnost pořízení biometrických údajů, z tohoto důvodu není tento přestupek v nové právní úpravě obsažen.

Nový zákon o občanských průkazech shrnul všechny přestupky (kromě těch, u kterých jsem uvedla, že se již v NZoOP nevyskytují) týkající se vydání a převzetí občanského průkazu do § 65 odst. 2. Podle tohoto paragrafu osoba, která má povinnost mít občanský průkaz, se dopustí přestupku tím, že nepožádá o vydání občanského průkazu ve lhůtě podle § 11 nebo si občanský průkaz nepřevzme. Přestupek v sobě zahrnuje i samotnou povinnost mít občanský průkaz, jelikož osoby, kterých se tato povinnost týká, musí o průkaz požádat a následně si jej převzít. Tento přestupek vzhledem k objektivní stránce může mít dvě formy jednání. Buď občan nepožádá o občanský průkaz ve lhůtě, nebo si průkaz nepřevzme. Pachatelem může být pouze osoba, která je povinná dle § 3 odst. 1 NZoOP mít občanský průkaz.

3.3 Vybrané přestupky v praxi

Přestupků podle SZoOP bylo k vydání a převzetí občanského průkazu mnoho. NZoOP sice obsahuje pouze jeden, ale troufám si říct, že o to je komplexnější. Proto mě zajímalo, ke kolika takovým přestupkům za minulý rok (2021) došlo. Také vzhledem k možnosti uložení pokuty ve výši do 10 000 Kč či dokonce do 15 000 Kč za přestupky uvedené v podkapitole 3.2 Vybrané přestupky jsem se dále zabývala tím, jak vysoká je průměrná pokuta, a taktéž jsem se zajímala o její minimální a maximální výši. Proto jsem využila možnost, kterou dává zákon o svobodném přístupu k informacím, a podala jsem žádost na tři obecní úřady obcí s rozšířenou působností, konkrétně na města Kroměříž, Holešov a Bystřici pod Hostýnem. Žádosti a vyznění, které jsem od obecních úřadů obdržela, jsou přílohou této bakalářské práce.

Jelikož k 2. srpnu roku 2021 nabyl účinnosti nový zákon o občanských průkazech, měla jsem v žádosti stanovené tři body. Prvním požadavkem byla informace o počtu spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 1. 8. 2021, a to z období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021. Za druhé mě zajímala informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021. Třetím požadavkem byla informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky. Žádosti jsem odeslala prostřednictvím e-mailu 8. února 2022.

Jako první mi přišla odpověď od městského úřadu (dále také jako „MěÚ“) Bystřice pod Hostýnem v podobě dopisu do vlastních rukou. Sdělení bylo vyhotoveno dne 11. 2. 2022 pod č. j.: MUBPH 3479/2022 UTAJ a podle mého názoru nejlépe zpracované, protože odpovídalo na všechny mé dotazy velmi dopodrobna. Dne 15. února 2022 jsem dostala informace prostřednictvím e-mailu od MěÚ Holešov s č. j.: HOL-3782/2022/DS/KM, kdy jsem se ještě prostřednictvím e-mailu doptávala na minimální a maximální výši pokuty a jestli by bylo možné, aby mi přestupky podle prvního bodu mohli jednotlivě rozepsat. Jako poslední jsem obdržela informace od MěÚ Kroměříž, který využil celé zákonné lhůty 15 dnů plynoucí z § 14 odst. 5 písm. d) ZoSPKI, kvůli této časové prodlevě jsem se již nedoptávala na další skutečnosti, ačkoliv sdělení neobsahovalo vše, co jsem požadovala. Odpověď přišla také prostřednictvím e-mailu, vyhotovena byla dne 23. února 2022 pod č. j.: MeUKM/016531/2022.

Z informací MěÚ Bystřice pod Hostýnem vyplývá, že podle prvního bodu mé žádosti o informace bylo za dané období v tomto správním obvodě spácháno 219 přestupků. Ve správním obvodě města Holešov se jednalo o 214 přestupků a ve správním obvodě města Kroměříž došlo pouze ke 106 evidovaným přestupkům. Podle druhého bodu mé žádosti, tedy přestupek dle NZoOP, MěÚ Bystřice pod Hostýnem eviduje od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021 celkem 12 přestupků, přičemž všechny souvisejí s tím, že osoba nezažádala o vydání občanského průkazu ve stanovené lhůtě. Od ostatních dvou obecních úřadů mám pouze informaci o počtu, kdy MěÚ Holešov eviduje 167 těchto přestupků a MěÚ Kroměříž 60 přestupků.

Městský úřad Bystřice pod Hostýnem mi poskytl natolik detailní informace, že jsem schopna dále uvést i počet přestupků podle jednotlivých písmen § 16a odst. 1, které jsem požadovala, a dokonce u § 16 odst. 1 písm. c) jsou uvedeny počty dle konkrétních okolností vyplývajících z § 14 odst. 1 písm. d). Jednotlivě tedy došlo podle § 16a odst. 1 písm. a) ke dvěma přestupkům, podle písm. c) jich bylo 103, přičemž nejčastějším důvodem bylo, že si občan nepožádal do 15 dnů o vydání nového občanského průkazu po uplynutí doby platnosti

jeho stávajícího průkazu, a to hned ve 40 případech. Druhým nejčastějším prohřeškem bylo, že si fyzická osoba nepožádala do 15 dnů po dni, kdy došlo ke změně trvalého pobytu, o vydání nového občanského průkazu, zde šlo o 20 případů. Podle písmen d), g), h) ani m) MěÚ neevidoval žádné přestupky, jen jednou došlo k přestupku dle písmene l), když si osoba, která dosáhla 15 let, nepožádala do 30 dnů o vydání občanského průkazu.

Co se týká trestů ukládaných za tyto přestupky, městské úřady mnoho případů řešily domluvou. Z celkových 231 zjištěných přestupků u MěÚ Bystřice pod Hostýnem byla pokuta uložena pouze v 38 případech. Průměrná výše pokuty činila 163 Kč, přičemž pokuty byly uděleny v rozsahu od 100 Kč do 400 Kč. MěÚ Holešov z 381 přestupků řešil domluvou 375 z nich, přičemž průměrná výše uložené pokuty u zbylých byla zhruba 600 Kč, minimální částkou bylo 300 Kč a maximální 1 000 Kč. Z poskytnutých informací Městského úřadu Kroměříž nelze zjistit, kolik přestupků bylo řešeno domluvou, ale vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že tento způsob také převládal. Průměrná výše pokuty u tohoto MěÚ činila 244,70 Kč a byly v rozsahu od 100 Kč po 500 Kč. Závěrem si troufám říct, že MěÚ ukládají pokuty pouze v závažných případech a spíš se snaží tyto přestupky řešit domluvou. Myslím si, že ke spoustě z nich dochází neúmyslně pouze opomenutím, jelikož si občané nehlídají dobu platnosti průkazu a také se často stane, že ani nevědí, že se dopouštějí přestupku.

Závěr

V mé bakalářské práci na téma Občanské průkazy – vybrané problémové aspekty jsem se, jak již název napovídá, zabývala tématem občanských průkazů. Snažila jsem se čtenáři přiblížit toto velmi praktické téma a také jej obohatit, především s ohledem na novou právní úpravu, která nabyla účinnost v srpnu roku 2021. Práce obsahuje základní údaje k občanským průkazům, ale zmínila jsem i některé změny či novinky, které nový zákon přinesl. Více jsem se v práci zajímala o vydání občanského průkazu, a to nejen o procesní režim, ale i např. o správní orgány činné od přijetí žádosti po předání průkazu. Neopomenutou součástí byly přestupky, které se vážou k vydání občanského průkazu. K přestupkům jsem v bakalářské práci zpracovala i menší výzkum.

Bakalářskou práci jsem členila do tří kapitol, které jsou dále členěny do podkapitol. První kapitola je úvodem do tématu a obsahuje základní informace o právní úpravě, definici občanského průkazu, právo a povinnost mít občanský průkaz a údaje obsažené v průkazu. V druhé kapitole jsem se důkladně věnovala vydání občanského průkazu. Odkrývám zde, jakým správním aktem se průkazy vydávají, kdo je oprávněn požádat o občanský průkaz a v jaké lhůtě, k těmto podkapitolám jsem rozebrala dva judikáty. Poté jsem se zabývala otázkou, které správní orgány vykonávají svoji působnost na úseku občanských průkazů a jaké poplatky jsou s vydáním spojené. V posledních dvou podkapitolách jsem popsala průchod celým procesem podání žádosti až po převzetí občanského průkazu. V třetí kapitole jsem ve zkratce definovala přestupky obecně, následně jsem přiřadila, které přestupky se vážou k vydání občanského průkazu, a závěrem jsem uvedla výsledek mého průzkumu o četnosti páchaných přestupků a informace o pokutách za ně ukládaných.

Hlavním cílem práce bylo přiblížit vydání občanského průkazu v souvislosti s novou právní úpravou, a to včetně přestupků. Domnívám se, že jsem tento cíl průběhem celé práce splnila. Prošla jsem celým procesem a veškerými náležitostmi vydání občanského průkazu od podání žádosti až po převzetí. Poukázala jsem na všechny změny, které NZoOP přinesl ve spojení s vydáním občanského průkazu, dokonce jsem se v úvodní kapitole zabývala i některými novinkami, které se například vztahovaly k údajům, jež občanský průkaz obsahuje – akademické tituly a vědecké hodnosti, ty se již do průkazu nezapisují. Velkou změnou, kterou nový zákon přinesl, bylo zavedení biometrických údajů. Tento fakt ovlivnil celý proces vydání občanských průkazů, protože při podání žádosti musí být vždy přítomna osoba, které se průkaz vyhotovuje. Předchozí právní úprava umožňovala, aby žádost podal i někdo jiný, a s tím

spojovala přestupek § 16a odst. 1 písm. m), kdy za osobu podal žádost o vydání občanského průkazu někdo neoprávněně.⁹⁷ Tato ustanovení v NZoOP již nenalezneme.

Dílčími cíli práce bylo zejména zjistit, která osoba je oprávněna požádat o občanský průkaz. Vyzkoumat, jakým správním aktem se občanské průkazy vydávají. Vymezit přestupky spojené s vydáním občanských průkazů, včetně uvedení řešení z praxe, které odhaluje, jak často k těmto přestupkům dochází, a objevuje i několik dat týkajících se ukládaných pokut. Jak jsem popsala již výše, osobám oprávněným požádat o občanský průkaz jsem se věnovala i ve spojitosti s biometrickými údaji. Další novinkou u nich bylo např. to, že k podání žádosti o vydání průkazu u osob mladších 15 let, které jsou svěřeny do péče, už není potřeba získat povolení od zákonného zástupce. Co se týká procesního režimu vydání občanského průkazu, tato otázka byla složitější, protože literatura se tímto v zásadě nezabývá. Odpověď jsem našla až v Závěru č. 108 poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu, který ještě utvrdil rozsudek Nejvyššího správního soudu. Díky těmto zdrojům jsem přišla na to, že občanské průkazy se vydávají podle části čtvrté správního řádu – vyjádření, osvědčení a sdělení.

V poslední kapitole jsem odpověděla na jeden z dílčích cílů, když jsem vymezila přestupky, které se vztahovaly či stále vztahují k vydání občanského průkazu, a to podle SZoOP a NZoOP. Tyto přestupky byly součástí mého výzkumu, který měl za úkol zjistit, jak často k nim v minulém roce (2021) docházelo, jak se řešily a jaká výše pokuty byla městskými úřady zhruba ukládána. Výzkum byl prováděn na základě podání žádosti o informace na tři obecní úřady obcí s rozšířenou působností, konkrétně na města Kroměříž, Holešov a Bystřici pod Hostýnem. Z výzkumu vyplynulo, že tyto přestupky nejsou vzhledem k četnosti nijak ojedinělé, většina se řeší domluvou, a když už je uložena pokuta, dosahuje výše maximálně 1 000 Kč. Celkově informace o výši pokut považuji za zajímavé, vzhledem k tomu, že zákony umožňovaly správním orgánům udělit pokutu do 10 000 Kč, v některých případech dokonce 15 000 Kč.

Tato bakalářská práce je určena pro širokou veřejnost, která by se chtěla dozvědět více informací o občanských průkazech s ohledem na novou právní úpravu, především o vydání občanského průkazu a o přestupcích s tímto institutem spojených. Mě osobně psaní práce velmi obohatilo, protože jsem si podrobně prostudovala nový zákon o občanských průkazech, včetně velké části důvodové zprávy. Původně jsem měla za to, že NZoOP přináší minimální změny proti SZoOP, ale v závěru můžu říct, že změn je dost a považuji je za dosti podstatné.

97 § 4 odst. 6 SZoOP.

Zdroje

Právní předpisy a související dokumenty:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 269/2021 Sb., obecná a zvláštní část, str. 40–100.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 288/2016 Sb., o zveřejnění seznamu států, do nichž lze překročit vnější hranici s občanským průkazem, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 281/2021 Sb., k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění zákona č. 424/2010 Sb.
- Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j.: 4 As 67/2008-50.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2015, č. j.: 8 As 35/2015-36.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2016, č. j.: 4 As 291/2015-296.

Monografie:

- GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra; MORÁVKOVÁ, Jitka. *Statusové věci občanů*. Praha: ASPI, 2009, str. 284.
- KALOUSEK, Vratislav. Legitimace občanské. In: *Slovník veřejného práva československého*. Svazek II. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, str. 471.
- KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. Praha: Leges, 2017, str. 22–83.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, str. 96–98.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, str. 49.

Článek v odborném časopise:

- HÁJKOVÁ, Pavlína. Občanské průkazy v novém: úřady od srpna vydávají průkazy s biometrickými údaji. *Veřejná správa*, 2021, č. 9, str. 30.

Elektronické zdroje:

- KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník – Komentář s judikaturou. Svazek V – Právní skutečnosti (§ 545–654)*. [online databáze]. Ostrava: CODEXIS publishing, 2018 [cit. 18. února 2022]. Dostupné z: <https://www.codexdata.cz/literatura/obcansky-zakonik---komentar-s-judikaturou---svazek-v---LT104617>.
- Závěr č. 108 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 2. 12. 2011, [online], Ministerstvo vnitra, 2011 [cit. 5. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/108-2011-procesni-rezim-vydavani-obcanskych-prukazu-pdf.aspx>.

Abstrakt

V této bakalářské práci na téma Občanské průkazy – vybrané problémové aspekty se zabývám problematikou vydání občanských průkazů a přestupků s tímto spojenými. Prvně v práci obecně rozebírám občanské průkazy a následně blíže zkoumám režim jejich vydání, osoby oprávněné požádat o vydání občanského průkazu, správní orgány činné při vydání občanských průkazů, lhůty, poplatky, náležitosti žádosti a proces jejího podání a převzetí občanského průkazu. Poslední část práce je věnována přestupkům, které popisují v obecné rovině a poté se zabývám konkrétními přestupky, jež se vážou k vydání občanského průkazu. Na konci práce uvádím výzkum, jehož obsahem jsou tyto vybrané přestupky.

Abstrakt v anglickém jazyce

In my bachelor's thesis on the topic of Identity Cards – Selected Problematic Aspects, I deal with the subject matter of issuing ID cards and related offenses. First, I generally analyze ID cards and then I examine the regime of their issuance in more detail, the persons authorized to apply for a release of an ID card, the authorities active in issuing ID cards, the time limits, fees, application requirements and the submitting process and acceptance process. The last part of this thesis is devoted to the offenses that I describe in general and then I follow up on the specific offenses that are related to the issuance of an ID card. At the end of this thesis, you will find a research which summarizes these selected offences.

Klíčová slova

Nový zákon, občanský průkaz, občanka, osobní doklad, přestupek, vydání občanského průkazu.

Klíčová slova v anglickém jazyce

Identity card, ID card, issue of an identity card, new testament, offense, personal dokument.

Příloha č. 1 – Žádost o informace Městskému úřadu Bystřice pod Hostýnem.

Městský úřad Bystřice pod Hostýnem
Masarykovo náměstí 137
768 61 Bystřice pod Hostýnem

Žadatel: Karolína Janáková, nar.: [REDAKCE], bytem [REDAKCE]
[REDAKCE]

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE

Bílavsko 8. února 2022

Vážená paní, vážený pane,

na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 1. 8. 2021. A to v období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021.
- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. A to v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021.
- Informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky.

Předem děkuji za odpověď.

S přáním hezkého dne

Karolína Janáková

Příloha č. 2 – Žádost o informace Městskému úřadu Holešov.

Městský úřad Holešov
Masarykova 628
769 01 Holešov

Žadatel: Karolína Janáková, nar.: [REDACTED], bytem [REDACTED]
[REDACTED]

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE

Bílavsko 8. února 2022

Vážená paní, vážený pane,

na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 1. 8. 2021. A to v období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021.
- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. A to v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021.
- Informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky.

Předem děkuji za odpověď.

S přáním hezkého dne

Karolína Janáková

Příloha č. 3 – Žádost o informace Městskému úřadu Kroměříž.

Městský úřad Kroměříž
Husovo náměstí 534
767 01 Kroměříž

Žadatel: Karolína Janáková, nar.: [REDACTED], bytem [REDACTED]
[REDACTED]

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE

Bílavsko 8. února 2022

Vážená paní, vážený pane,

na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 1. 8. 2021. A to v období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021.
- Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. A to v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021.
- Informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky.

Předem děkuji za odpověď.

S přáním hezkého dne

Karolína Janáková

MĚSTSKÝ ÚŘAD BYSTRICE POD HOSTÝNEM

ÚTVAR TAJEMNÍKA

VÁŠ DOPIS ZN.

ZE DNE: 08.02.2022

Č. J.: MUBPH 3479/2022 UTAJ

SP.ZN.: UTAJ 5/2022 LeSk

VYŘIZUJE: Bc. Lenka Škařupová

TELEFON: 573 501 909

E-MAIL: Lenka.Skarupova@mubph.cz

DATUM: 11.02.2022

Paní

Karolína Janáková

Sdělení o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Žadatel,

Karolína Janáková, nar. [redacted] (dále v textu jen „žadatel“).

Dne 08.02.2022 byla doručena Městskému úřadu Bystřice pod Hostýnem (dále v textu jen „povinný subjekt“) žádost o poskytnutí informací.

Povinný subjekt poskytuje požadované informace žadateli ve lhůtě pro vyřízení žádosti, která činí 15 dnů ode dne doručení žádosti.

K Vámi požadované informaci uvádíme následující:

Otázka č. 1. informace o počtu spáchaných přestupků podle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech dle §16a odst. 1 písm. a,c,d,g,h,l,m

V období od 1.1.2021 do 1.8.2021, dle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, účinného do 1.8.2021, byl spáchán následující počet přestupků, dle § 16a odst. 1 písm.

a) poruší povinnost mít OP podle §2 odst. 3 - **počet 2**

c) nepožádá o vydání nového OP v případech uvedených v § 14 odst. 1 písm. d) - **počet 103**
viz níže

§ 14 odst. 1 písm. d)-

1) po uplynutí doby platnosti OP nepožádá o vydání nového OP do 15-ti dnů- **počet 40**

2) po ztrátě, odcizení nepožádá do 15-ti dnů - **počet 16**

3) po obdržení Oddacího listu nebo dokladu o partnerství nepožádá do 15-ti dnů-**počet 12**

4) po rozvodu manželství nepožádá do 15ti dnů- **počet 9**

5) po nabytí PM rozhodnutí soudu o prohlášení manželství za neplatné, nebo po nabytí PM rozhodnutí soudu o tom, že partnerství je neplatné- **počet 0**

6) po obdržení Úmrtního listu manžela nebo partnera do 15-ti dnů nepožádá o OP- **počet 6**

7) po nabytí PM rozhodnutí soudu o prohlášení manžela za mrtvého - **počet 0**

8) po nabytí PM rozhodnutí, kterým bylo změněno jméno, popř. jména, příjmení nebo bylo přiděleno rodné číslo- **počet 0**

9) nepožádá do 15-ti dnů po dni, kdy došlo ke změně adresy a nebo mu byl úředně zrušený trvalý pobyt

a) úřední zrušení TP- **počet 10**

Masarykovo nám. 137
768 61 Bystřice pod Hostýnem

tel.: + 420 573 501 911
fax: + 420 573 501 968

www.bystriceph.cz
e-mail:posta@mubph.cz

- b) po změně TP- **počet 20**
d) ani po opakované výzvě nepřevzme osobně občanský průkaz- **počet 0**
g) ani po opakované výzvě se nedostaví k provedení úkonů související s vydáním občanského průkazu nebo tyto úkony neprovede - **počet 0**
h) v zákonem stanované lhůtě, nesplní povinnost provést výměnu svého občanského bez číselných údajů (§24 odst. 2) - **počet 0**
l) nepožádá o vydání OP do 30ti dnů ode dne, kdy dosáhl věku 15 let.- **počet 1**
m) neoprávněně požádá o vydání OP pro jinou osobu - **počet 0**

Otázka č. 2 informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech

Počet přestupků v období od 2.8.2021 do 31.12.2021.

(2) *Osoba, která má povinnost mít občanský průkaz, se dopustí přestupku tím, že nepožádá o vydání občanského průkazu ve lhůtě podle § 11 nebo si občanský průkaz nepřevzme.*

- a) osoba nepožádá o vydání občanského průkazu ve lhůtě podle § 11 -**počet 12**
b) nebo si občanský průkaz nepřevzme - **počet 0**

Otázka č. 3 Informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky

Uložené pokuty byly uděleny v rozsahu od 100 Kč do 400 Kč. Průměrná výše pokuty činí částku 163 Kč, kdy pokuta byla uložena v 38 případech a ostatní byly řešeny domluvou.

S pozdravem

Bc. Lenka Škařupová, v. r.
Referent pro státní správu a samosprávu

MĚSTSKÝ ÚŘAD BYSTRICE pod Hostýnem
Masarykovo nám 137
361 BYSTRICE pod Hostýnem
-13-

Městský úřad Holešov

Odbor dopravní a správní

Naše č. j.: HOL-3782/2022/DS/KM
Spis. zn.: 743/2022
Vaše č. j.:
Počet listů: 1
Počet příloh: 0
Počet listů
příloh: 0

Karolína Janáková

Oprávněná
úřední osoba: Kateřina Marcinová
Telefon: 573 521 352
E-mail: katerina.marcinova@holesov.cz

Datum: 15.02.2022

Odpověď na žádost o poskytnutí informací

Městský úřad Holešov, odbor dopravní a správní, úsek občanských průkazů (dále jen „povinný subjekt“), na základě Vaší žádosti dle zák. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), ze dne 08.02.2022, Vám poskytuje následující informace:

- Počet spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/199 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 01.08.2021 v období od 01.01.2021 do 01.08.2021: **214**
- Počet spáchaných přestupku dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech v období od 02.08.2021 do 31.12.2021: **167**
- Rozsah a průměrná výše pokuty za zmíněné přestupky:
 - **Domluvou: 375**
 - **Příkazem na místě: 6**
 - **Průměrná výše uložené pokuty: cca 600,- Kč**

S pozdravem

Kateřina Marcinová
Referentka občanských průkazů

Městský úřad Holešov
Masarykova 628
769 17 Holešov

Telefon 573 521 111
IČO 00287172
IDS x8qbfvu

Příloha č. 7 – Poskytnutí informací od Městského úřadu Kroměříž.

Městský úřad Kroměříž
Velké náměstí 115
767 01 Kroměříž

tel. +420 573 321 111
fax +420 573 331 481
www.mesto-kromeriz.cz

Digitálně podepsal:
Mgr. Petra Svačinová
23.2.2022 16:09:38

Odbor Útvar tajemníka

Vyřizuje Mgr. Petra Svačinová
telefon +420 573 321 307
e-mail petra.svacinova@mestokm.cz
datum 23. února 2022
číslo jednací MeUKM/016531/2022
spis. značka MeUKM/011913/2022
poř. č. IN – 9/2022

Karolína Janáková

[Redacted]

e-mail: [Redacted]

Poskytnutí informací

Dne 8. 2. 2022 jsme obdrželi Vaši žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, kterou žádáte o poskytnutí těchto informací:

- *Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l) a m) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění účinném do 1. 8. 2021. A to v období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021.*
- *Informace o počtu spáchaných přestupků dle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. A to v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021.*
- *Informace o rozsahu a průměrné výši uložené pokuty za výše zmíněné přestupky.*

K předmětné žádosti o informace Vám na základě vyjádření věcně příslušného odboru občansko-správních agend sdělujeme následující:

- počet přestupků spáchaných dle § 16a odst. 1 písm. a), c), d), g), h), l), m) zákona č. 328/1999 S., ve znění pozdějších předpisů, v období od 1. 1. 2021 do 1. 8. 2021:

106

- počet přestupků spáchaných podle § 65 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021:

60

Pokuty byly ukládány v rozsahu 100,- Kč až 500,- Kč.

Průměrná výše pokuty činila 244,70 Kč.

Mgr. Petra Svačinová
vedoucí odboru Útvar tajemníka